

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΙΣ ΘΡΑΚΩΝ ΕΙΣ ΕΝ ΑΓΓΕΙΟΝ

Ἡ ἑλληνικὴ τέχνη τῶν χρόνων τοῦ Κίμωνος καὶ τοῦ Περικλέους ἐπα-
νειλημμένως παρέστησε τὸν Ὅρφεα μετὰ τῶν ὁμοειδῶν του, εἰς τὰς
παραστάσεις δὲ ταύτας ἰδιαίτερον εἶσαν προσθήει τὸ γεγονός, ὅτι οἱ ἀκρο-
αταὶ τοῦ αἰδοῦσ' Ἐραῖος εἰκονίζονται μετὰ τῆς ἐθνικῆς των ἐνδυμασίαν ἢ
τοῦλάχιστον μετὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα αὐτῆς καὶ μὲς δίδουν ἐπιμένον
μᾶλλον ἢ ἥτιον βράχων εἰκόνα τῆς ἐσωτερικῆς των ἐμφρονέσεως. Διὰ τὸν λό-
γον τοῦτον ἡ ἐκδοσις τοῦ παρόντος περιοδικοῦ ἔκρινε καλὸν ν' ἀνατυπώσῃ
χάριν τῶν ἀναγνωστῶν αὐτοῦ τὴν ἀριστοτέλεστον ἀπὸ τὰς ἐν λόγῳ παρα-
στάσεις, ἢ ὅποια στολιῶει ἐν πῆλινον ἀγγεῖον, καὶ νὰ συνοδεύσῃ τὴν εἰ-
κόνα μετὰ σύντομον ὑπόμνημα.

Τὸ ἀγγεῖον εὐρέθη εἰς τὴν Γέλαν τῆς Σικελίας, ἀλλ' εἶναι γνήσιον
ἀττικὸν ἔργον καὶ κατασκευάσθη εἰς τὰς Ἀθήνας κατὰ τὸ 450 π.Χ.,
σήμερον δ' ἀπόκειται εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Βερολίνου. Ἡ τεχνοτροπία αὐτοῦ
εἶναι ἡ «ἐρυθρόμορφος» λεγομένη, αἱ μορφαὶ δηλαδὴ ἔχουν ὄρατον στυλινόν
κοκκινωτὸν χροῖμα καὶ ἐξαίρονται ζωηρότατα ἀπὸ τὸ πεδίον ἢ βάθος, τὸ
ὅποσον εἶναι μελανόν, τὰ ποικίλματα τῶν ἐνδυμάτων ὅμως, αἱ κόμαι καὶ
ἄλλαι λεπτομέρειαι εἶναι πάλιν μελαναί. Εἰς τὸ μέσον τῆς παραστάσεως
(ἴδε εἰκόνα σελ. 27) κάθεται ὁ Ὅρφεὺς ἐπάνω εἰς ὑψηλὸν βράχον, ὁ
ὅποτος δηλώνει τὸ Πάγγαιον ἢ ἄλλο ὄρος, καὶ ψάλλει μετὰ τὴν λύραν εἰς
τὰς χεῖρας, περὶστοιχίζουσι δὲ αὐτὸν τέσσαρες Ἐραῖες, αἱ στάσεις καὶ τὰ
πρόσωπα τῶν ὁποίων κατοπτρίζουσι παραστατικώτατα τὴν θαυμαστὴν ἐνέρ-
γειαν τοῦ θεοῦ ἄσματος εἰς τὴν ψυχὴν των. Ὁ Ὅρφεὺς δὲν ἔχει τίποτε τὸ
ξενικὸν ἐπάνω του καὶ εἶναι φανερόν, ὅτι ὁ ἀγγειογράφος δὲν ἠθέλησε νὰ
τὸν παρουσιάσῃ ὡς ἕνα σύγχρονον αὐτοῦ Ἐραῖκα ἢ ἐνδυμασίαν του ἀποτελεῖ-
ται ἀπὸ τὸ ἱμάτιον μόνον, τὸ ὅποιον καλύπτει τὸ κάτω σῶμα καὶ ἀφίνει

γυμνὸν τὸν κορμὸν, μὲ τὴν ἰδίαν δὲ περιβολὴν εἰκονίζει συχνὰ ἡ ἑλληνικὴ τέχνη καὶ θεοὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ θνητοὺς Ἑλλήνας. Τὸ μακρὸν περιβλεγμα

ὅμως μὲ τὰ ὕφαντὰ ἢ κεντητὰ ποικίλιματτα, τὸ ὅποιον φοροῦν οἱ ἀκροαταὶ τοῦ μυθικοῦ ἀοιδοῦ εἰς τὸ σῶμα, καὶ τὸ περιεργὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς των εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐνδυμασίας τῶν ἱστορικῶν Θρακῶν. Ὁ Ξενοφῶν μνημονεῦει εἰς τὴν Κύρου Ἀνάβασιν τὰς ἀλωπεκάς, τὰς ὅποιās ἐφοροῦσαν

οἱ Οὐνοὶ Θραῖνες εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ὦτα («ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς καὶ τοῖς ὠσὶ»), καὶ ὁμοίως μὲ ἀλωπεκᾶς ἐκάλυπτον τὰς κεφαλὰς των κατὰ τὸν Ἡρόδοτον οἱ Θραῖνες τῆς Ἀσίας, οἱ ὅποιοι ἔλαβον, ὡς ὑπήκοοι τῶν Περσῶν, μέρος εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἦσαν δὲ αἱ ἀλωπεκαὶ αὐτὰ ὄχι βεβαίως ἀκατάσκευα δέρματα ἀλωπέκων, ἀλλὰ πραγματικά, μάλλον ἢ ἦντον τεχνικὰ καλύμματα. καὶ ὅτι τοιαῦτα φοροῦν οἱ Θραῖνες τοῦ ἀγγείου ἡμῶν, — εἰς ἔχει ρίψει αὐτὸ εἰς τὸν τράχηλον — δὲν ἡμπορεῖ νὰ ὑπάρῃ ἀμφιβολία. Ἀπὸ τὸ ἀγγεῖον μάλιστα βλέπομεν, ὅτι ἔδιδον εἰς αὐτὰ τοιοῦτο σχῆμα, ὥστε ἡ κεφαλὴ τοῦ ζώου νὰ κεῖται ἐπάνω ἀπὸ τὸ μέτωπον τοῦ φοροῦντος καὶ ἡ οὐρὰ εἰς τὸν τράχηλόν του, εἰς τὰ πλάγια δὲ νὰ ὑπάρχουν δύο περισσεύοντα τεμάχια, δύο «παρωτίδες», διὰ νὰ σκεπάζουν ἐν καιρῷ μεγάλου φύχους τὰ ὦτα προσέτι εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ καλύμματος ἐπρόσθετον μίαν ἀπόρυσιν μὲ ὀπὴν, διὰ νὰ τὸ κρεμοῦν. Ὅσοι ἐγνώρισαν τοὺς βαρεῖς χειμῶνας τῆς Θρακῆς, εὐκόλως ἐννοοῦν πόσον κατάλληλον διὰ τὸ κλίμα αὐτῆς ἦτο τὸ κάλυμμα τοῦτο. τὸ ἑσπέρην ἐπρωστάτευσεν καὶ τὰ ὦτα.

Τὸ μικρὸν περιδελτικὸν ἢ ἐπιχωμαζομένον τὸν Θρακῶν τοῦ ἀγγείου μὲ τὰ ὑφαντὰ ἢ κεντητὰ ποικίλματα περιέλαβον πάλιν ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτον καὶ τὸν Ξενοφῶντα, οἱ ὅποιοι ἀναφέρουσι κατὰ μὲ ξενικὸν ὄνομα «βίσην» καὶ τῆς ἀναφέρειν ὡς πρῶτος τὰ ποικίλματα, ὁ ἄλλος τὸ μέχρι τῶν ποδῶν μήκος αὐτοῦ. Τὰς ζεῖρας κατασκευάζον ἀνεμερόδως ἀπὸ χονδρὸν μάλλινον υφασμα, τὸ σχῆμα των δὲ ἦτο πᾶσι ἄπλοον, ὅπως ἄπλοῦστατον ἦτο καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἱματίου, πᾶσι τὸ ὅποιον ἀντιστοιχεῖ αἱ ζεῖραι δὲν εἶχον χειρίδας (μανίτια), ἀλλὰ τὰς ἔφεραν ἀνηρημένους εἰς τὰ νῦτα ἀπὸ τὸν λαιμόν, ὅπου συνήπτον καὶ ἐπάρπωνον δύο ἄκρα των. Ἀπὸ τοὺς Θραῖνες τοῦ ἀγγείου οἱ τρεῖς νεώτεροι ἀφίουν τὴν ζεῖραν των νὰ κρέμεται οὕτω εἰς τὰ νῦτα ἐλευθέρως, ὁ τέταρτος ὅμως συνάγει τὰς δύο καθέτους πλευρὰς αὐτῆς καὶ τυλίσσει εἰς τὸ φόρεμα ὀλόκληρος, πλὴν τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ποδῶν.

Ἡ συμφωνία αὐτῆ τῆς εἰκόνας τοῦ ἀγγείου μὲ τὰς πληροφορίες τοῦ Ἡροδότου καὶ τοῦ Ξενοφῶντος ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐργαζόμενος ἀγγειογράφος εἶχεν ἀκριδῆ γνῶσιν τῆς ἐθνικῆς ἐνδυμασίας τῶν Θρακῶν καὶ ἀπέδωσε πιστὰ τὴν ἀλωπεκὴν αὐτῶν καὶ τὴν ζεῖραν. Ἀπὸ τοὺς ἰδίως ὅμως συγγραφεῖς μαθητόμεν, ὅτι κάτω ἀπὸ τὴν ζεῖραν ἐφοροῦσαν οἱ Θραῖνες καὶ χιτῶνα, εἰς τοὺς πόδας δὲ κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ὑψηλὰ ὑποδήματα ἀπὸ δέρμα νεβρῶν ἐλάφου. Τὰς μαρτυρίας ταύτας τῶν δύο ἱστορικῶν ἐπιθεωροῦμεν καὶ μνημεῖα τῆς τέχνης, εἰς τὰ ὅποια καὶ ὁ χιτῶν καὶ τὰ ὑποδήματα ἄπαντοῦ, δὲν εἶναι ὅμως δύσκολον νὰ ἐνοηθῶμεν, διατὶ παρέλειψεν αὐτὰ ὁ τεχνίτης τοῦ ἀγγείου μας. Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ

δὲν ἦτο νὰ μιμηθῆ κατὰ πάντα τὴν πραγματικότητά, ἀλλὰ νὰ δηλώσῃ μόνον σαφῶς τὴν ἐθνικότητα τῶν ἀκροατῶν τοῦ Ὀρφῆος καὶ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ ἐνόμισε—πολὺ ὀρθά—ὅτι ἀρκοῦν ἡ ἀλωπεκὴ καὶ ἡ ζειρά· κατὰ τὰ λοιπὰ δὲ ἠκολούθησε τὴν γνωστὴν καὶ τόσον γενικὴν ροτὴν τῆς ἐλληνικῆς τέχνης νὰ παριστάνῃ γυμνά ἢ ἡμίγυμνα ὠραία νεανικὰ σώματα καὶ ἐγύμνωσε καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ πλεῖστον τοὺς εὐρώστους νεαροὺς Θρακῆς τοῦ. Ἄλλως ὡς πρὸς τὰ ὑποδήματα—καθὼς καὶ τὴν ἀλωπεκὴν—πιθανώτατον εἶναι, ὅτι οἱ Θρακῆς ἔκαμνον χρῆσιν αὐτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μόνον τὸν χειμῶνα καὶ εἰς ἐκστρατείας ἢ ἄλλας παρομοίας περιστάσεις, ὅχι δὲ τὸ θέρος καὶ εἰς τὰ χωρία τῶν πολλοῦ ἀνυποδήτους ἐβλεπέ τις τότε καὶ εἰς τὰς μεγαλύτερας καὶ μᾶλλον πολιτισμένας πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ἐκτὸς ἄλλων δὲ ἀνυπόδητος ἐγύριζε συνήθως εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ Σωκράτης.

Διὰ νὰ σχηματίσωμεν ἄρα πλήρη τὴν ἰδέαν τῆς ἐξωτερικῆς ἐμφανίσεως ἑνὸς Θρακῆς τοῦ ἑοῦ αἰῶνος, πρέπει νὰ φαντασθῶμεν αὐτὸν μὲ χιτῶνα, ὁ ὁποῖος ἐσκέπαζε τὸ σῶμα ἀπὸ τὸν λαιμὸν μέχρι τῶν γονάτων περίπου καὶ βεβαίως ἐξώνετο εἰς τὴν μέσην, μὲ ἓν μέγαν, εἰς τὸν λαιμὸν πορπωμένον τεμάχιον χονδροῦ ὑφάσματος—τὴν ζειράν—ἐπάνω ἀπὸ τὸν χιτῶνα, μὲ τὴν ἀλωπεκὴν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ὑψηλὰ, θερμά, ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας. Συμπλήρωναν δὲ τὴν στολὴν ταῦτην αἱ δύο λόγγαι, τὰς ὁποίας κρατοῦν εἰς τὸ ἀγγεῖον ὁ καμῆς ἀπὸ τοῦ Θρακῆς· διότι κατὰ πάντα πιθανότητα ἔφερον αὐτὰς οἱ ἄνδρες τακτικῶς ἐξω ἀπὸ τὴν οἰκίαν, ὅπως ἔκαμναν καὶ οἱ Ἕλληνες ὅχι μόνον εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Θεουκυδίδου ἐκδημῆ.